

ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

53-dik szám.

Szombaton December 30-án 1848.

7-ik évi folyam

Előfizetési jelentés.

Minthogy lapunk, daczára jelen fölötté viharos és bajos időnek, a' nagyüszteletű közönség szíves részvéte által magát számos évek során át is fentartá, és minket kötelességünk teljesítésében még a' várbeli bombázat sem rettente el; 's miután cselekvésünkre nézve, úgy véljük, minmagunkat miről sem vádolhatjuk, tehát szíves részvétre ezután is méltatni reménylünk, és a' nagyüszteletű előfizetőinknek eddigelő tapasztalt pártfogásukért legbensőbb köszönetünket nyilvánítván, a' közelgő évre is szíves előfizetésre meghíni bátorkodunk.

Az előfizetési díj fél évre, az az: 1849-ik évi januárhó 1-ső napjától kezdve júniushó végeig, helyben házhoz-hordással együtt 1 ft 26 kr., — Uj-Aradra 1 ft 40 kr. — Postán boriték alatt bérmenten küldendő lapokért, az eddig divatozott 2 ft 12 kr. helyett, csak 2 ft pengő pénzben.

Az előfizetési díjak valamint ezen lapra, ugyszinte az „Arader Kundschaftsblatt“-ra elfogadtatnak a' szerkesztőség irdájában, Forray utczában, Wiszkub'háza 1-ső emeletében. — Vidékiek hozzájuk legközelebb eső t. postahivataloknál is előfizethetnek.

Hirdetmények beiktatás végett hasonlóan a' szerkesztőség irdájában vétetnek fel. — Iktatási díj 6 nyomtatott sort felül nem muló hirdetményekért 18 kr. és ismétlésnél 12 kr., több sort foglalókért minden hasáb sorért 3 kr., de ismétlésnél csak 2 pkr. vétetik; tehát soráért 2 hétre 5 kr., holott egy, hetenként kétszer megjelenő lapban, sorát 3 krval számítva, 2 hétre 12 pkr. fizetendő, és ez az, mire a' t. cz. közönséget figyelmeztetni kívántuk.


Kiadó Szerkesztőség.

Előfizetési jelentés.

A' „JÖVŐ“ című hirlap megjelenik Pesten decemberhó 1-től kezdve. Előfizetési díj vidékre december hóra 1 ft 20 kr. pp, Januartól fogva pedig félévre postán hatszor küldve boritékkal 7 ft; kevesebbszer 6 ft 30 kr. pp.

Ezen political napi lap, fölvesz mindenféle hirdetéseket egy hasabsorát 2 kr. pengővel.

Vidéki tudósításokat örömmel fogad el mindenkitől, csak tisztán és kimerítőleg legyenek írva.

 E' political lapot bő tartalmánál és érdekességénél fogva mindenkinek méltán ajánlhatjuk.

Társ kerestetik

a' „JÖVŐ“ political lap, és a' szinte political „Ofner-Pester Zeitung“ előfizetésére. — Közelebb értesülhetni a' szerkesztői irdában.

Sveszter Ferencz

Könyvnyomdája

és azzal kapcsolatban lévő

Papíroskereskedése

(az Istvántéren, Kümmelmann házában) magát szíves méltánylatra ajánlja.

Figyelmeztetés

Egy kevéssé használt, jól fődött Stájer-kocsi vas tengelyekre, jutányos áron eladó.

Értekezhetni

Feldinger Tób. vaskereskedésében.

Bérleti jelentés.

Az erdély felé vezető országúton fekvő Csili vendégfogadó, — mellyben uraság italai méretnek, 's 4 vendégszoba, 1 tánczterem, 2 szoba 's konyha kocszmáros laknak, istálló 24 lóra, kocsiszin 12 szekérre, mészárszék vágó-hiddal együtt és kereskedési bolt van — azonnal bérbe kiadó. A' mészárszék és bolt külön is kivehető.

Értekezhetni ott helyben.

Helybéli.

Mult hét végével a' várból hozzánk egy parlamentär jött azon nyilatkozattal: ha Aradvárosa magát e' hó 24-ig, délutáni 4 óráig meg nem adja, azou esetre a' város onnan egész 48 óra folytaig bombáztatni és megsemmisíttetni fog, mire Vetter tábornagy távollétében helyettesített parancsnok és ezredes Gál Miklós úr Leiningenhez jelen várparancsnokához ilyen tartalmu nyilatkozványt intézett, melly szerint — miután Aradváros nemzetőrsege fegyvereit a' honvédnek már átadá, és a' harcsmunkálatokban részt nem vesz — e' város

épületei minden helyes ok nélkül ágyuztatnak; e' szerint a' várórségnek csupán-csak a' honvéddel van dolga, a' császári katonaság tehát vele, ha úgy tetszik, sikra 's szembe szálljon.

E' nyilatkozványt méltányolva, a' város megkíméltetett, 's félelmünk elmúlt; e' város lakosai közül mégis sokan menekültek, minek következtében a' jelesebb kávéházak és vendéglők bezárattak.

Folyó hó 25-én este honvédünk nagy része több ágyukkal és lőszerkocsikkal az ellenségtől elhagyott Uj-Arad mezővárosába rögtönzött hidon átment, hol már rákövetkező nap csetepaté esett, minthogy dec. 26-án déli 11 órakor egy fa- és juhszállítmány az ismeretes Schvarczenberg dzsidások védkiséretében Lugosról jött, mellyet előőreink megállítván, a' dzsidásokat szétverték, kik a' várba menekülve, mintegy 200 Leiningen gyalogsággal, több dzsidásokkal, és 2 ágyuval ellátva, onnan kitörték, de honvédeinktől illóleg fogadtattak és két órai ágyuzás és viszonyos csata után — a' mint mondják, két ágyujok veszteségével, 's néhány sebesültek és holtakkal — a' várba visszavonulni kénytelenültek, mire 27-ke ismét békével folyt le; hanem jaj! midőn 28-án délután épen ezen cikket íránk, városunkat a' szó legszorosb értelmében kezdék bombázni, mi harmadfél órától fogva fél 9-ig tartott, és e' kegyetlen cselekedet végével egy bomba lakásunk padlására esván, retentő csattanással szét pattant és a' szerkesztőség irdájába is beütött, úgy mintha a' sátán becsapott volna! de ezuttal is szerencsésen megmenekedünk, noha e' durranás a' házat szörnyen pusztítá, az ajtókat kiüté, az ablakokat részint kiszaggatá, részint kitöré, stb; — ezen bombázat az eddigiek között legveszélyesb volt, több házak meggyuladtak és hamuvá égtek, mellyek között a' püspöki lak, — mellynek romjain a' nemzeti zászló most is dicsően lobog — 4 ház az arany korona mellett a' zsidóutczában, a' jeles „Binder Katl“ nevű vendégfogadó stb. összesen 12 ház.

Hivatásához képest tüzéségünk se mulasztá el a' várat ágyuzni, hol bizonyára bajt okoztak, ez azonban ránk nézve semmi vigasztalás, hanem mi Isten és emberhez segítségért kiáltunk!

Az éjszaka a' rákövetkező nappal együtt békével mult el. — Hogy ránk mi várokozik, azt csak a' következés mutatandja.

Scharlach úr parancsnoksága alatt Buttyin felé kiindult osztálycsapatunk Józásnál erdély határszélét elállá, valamint az ellenség részéről Halmágyon hasonlóan csekély számmal lévő császáriak Erdélyhon határán az előőrsöket elállták. Mindkét fél a' megtámadásra gyengének érzi magát, állásukban mindazáltal védőleg megmaradnak.

V e g y l e t.

—*.* Beöthy Ödön, biharmegye főispánya, a' honvédelmi bizottmánytól Erdélyhonba teljhatalmu orsz. biztosnak nevezetett ki.

—*.* Pálffi úr, „a' Marcius 15-ke“ című kedves hirlap szerkesztője, ministeri tanácsosnak kinevezetett.

—*.* FERENCZ JÓZSEF még most is Olmüczben ül, mindeddig tehát se bécsbe nem tartá bemenetét, se a' berohanó hadseregnek élére nem állott.

—*.* Teleki gr. jelenti dec. 18-án tartatott felső ház ülésén, hogy a' két háztól kiküldött bizottmány meghagyásához képest a' korona székényét feltöré és a' Sz. István koronáját ez országnak egyéb kincseivel együtt sértetlenül és tökéletesen találá. A' bizottmány most már egy jegyzőkönyv készítésével foglalkozik és arról legközelebbi ülésbe körülményes tudósítását beadja.

(P. Ztg.)

—*.* Pest, dec. 23-án. A' hajóhid pár nap óta kiszedve. A' jégdarabok, mellyeket az idő hirtelen változása hozott, megbontották, 's azóta a' testvér-városok közt csónakon történik a' közlekedés. A' közönség sovár szemekkel tekint a' láncz-hidra, mellynek szép oszlopai már leleplezett szobrok gyanánt mutatkoznak. Tegnap azonban a' következő rendelet jelent meg:

„Rendelet az országos honvédelmi bizottmánytól. Miután a' lánczhidat nemcsak azért nem lehet az egész közönség számára ezuttal megnyitni, mivel az által a' munka félbeszakadna; hanem főleg azért, mivel maga a' közönség legnagyobb életveszélynek lenne kitéve azon hidoni átjárása közben, melly még elkészülve 's egészen megerősítve nincs.

Azért tehát kivételképen csak azon egyeseknek engedtetik meg az átjárás, kik kormányi kiküldetésökben sietősen járnak el; de ezen egyesek is figyelmeztetnek, hogy a' hidon vigyázva 's óvatosan menjenek.

'S mivel ezen egyesek kiküldetésök alkalmával a' kormány által kiadott, aláírt 's a' hidgazgatóság által bélyegzett jegyet kapnak:

Minden más egyesnek 's az egész közönségnek meghagyatik, 's szigoruan tiltatik, hogy jegy nélkül a' hidhoz ne tolongjanak, 's az átjárást ne próbálják erőszakolni.

Mert az említett átjárásnak jegynélküli erőszakolása rendőri kihágásnak fog tekintetni, 's ezen tilalom áthágói, mint a' törvényes rend és béke háborítói, szigoruan fognak fenytetni. — Pesten, 1848-iki december 22-ikén. Madarász László, orsz. honv. bizottmányi tag.

—*.* Vác város közönsége december 12-éről 1848 a' honvédelmi bizottmányhoz irt levelében, szükség esetére 's kiadandó rendeletre, az ottani templomok harangjait azzal a' hozzáadással ajánlotta föl a' hazának, hogy az öntendő álgukból 4 darab 6fontos a' város védelmére adassék, melly ajánlatra a' honvédelmi bizottmány elnöke következő lelkesítő választ adá.

A' szabadság a' népek aratása, kincse, nyugalma. Szabadság nélkül csak nyomoru tengődés lehet, élet nem.

Midőn hazánk szent földének birtokára vágyó rabló ellenségeink nyiltan elkáronlották, hogy ki akarnak főülni az élő nemzetek sorából, midőn tehát arról van szó: szabadság-e vagy rabság, szellemi és anyagi élet, vagy zsarnoki önkény alatt görbedező nyomor? — akkor ember előtt, kinek lelke a' mindenható istenével rokon, magyar előtt, kit isten, dicsőségre, ellenségeinek ostorául ha kell, de nem szolgaságra teremtett, nem lehet semmi szent, mint a' szabadság!

Háttérbe kell, hogy vonuljon a' gyermeknek szülői, a' férjnek nője 's gyermekei, a' testvérnek testvére iránti gyöngéd érzete, háttérbe vonulni a' keresztény lélek vallásos pietásának, mellyel imaházba megyen, áldást kérni istentől, háttérbe kell vonulni mindennek, mert a' legtisztább szabadság az isten!

Önök megérték uraim! a' szabadság szent felségét.

És önök szabadok leendnek, mert nem lehet, hogy a' népek istene rabszujra engedje füzni népét, melly a' szabadság-érzet magasztosságával imádkozik hozzá!

Fogadják önök a' nemzet háláját magasztos hazaszerelmükért!

Harangjaiknak hangja, melly ööket áhitatra hívta az isten házába, álgykká öntve, önöket a' dicsőség mezejére, — ellenségeinket pedig halálra hivandja, 's fülökbe fogja dörögni „ne bántsd a' magyart.“

'S a' lelkeiket pietásra emelte hang, az igazságos bosszu mennydörgésévé változand át, mellyből ellenségeinknek veszte, magunknak pedig üdve viragozandik fel, — és meghozandja kétségtelenül e' virág önök hazaszerelmének is kiérdemlett gyümölcsét.

Összetartás, elszántság és kitűrés, olyan, minő a' készség; és nincs hatalom uraim! — melly felett szent ügyünk diadalt ne arasson. Kelt Budapesten dec. 19-én 1848. Kossuth Lajos, a' honvédelmi bizottmány elnöke. (P. Hirl.)

—*.* Görgey tábornok dec. 18-án Mosony-nál győzött. A' honvédelmi bizottmány elnökéhez küldött jelentése ekképen szól: „Éljen a' magyar! Ma győztünk. A' sokkal erősebb ellenség kénytelen volt megfutni, a' csatában részt vett parányi, de kimondhatatlan bátor seregünk előtt a' csatátért több halottal nekünk engedvén át!

„Nehogy valami Kőszegrőli beütés is figyelem nélkül maradjon, Győrnél szándékozám seregeinket öszpontosítani, 's azért Óvárról a' gyalogságot 's gyalog útegeket Győrbe már elküldöttem volt, 's lovasságom nagyobb része is indulóban volt, midőn hirt hoztak, hogy az ellenség roppant erővel Mosonyhoz közeledik.

„Mi elibe mentünk, megtámadtuk, és ő elszaladt.

„Az ellenség olly sebességgel menekült, hogy őt minden jó akaratum mellett sem érhettük utól. Több halott, ember és ló maradt a' csataterén; sőt olly sebesen szaladt, hogy még a' sebesülteket sem

vitte el magával (szégyen! gyalázat!! szegény zsoldosok!) mi szedtük fel őket, 's hoztuk el, valamint a' lószerszámokat 's elszórt fegyvereket is.“

„Munkáinkat végezve utunkra tértünk, Győr felé. A' gabona, zab, széna, szalmagyűjtéléket, a' mi mögöttünk maradt volna, felégettük. — A' győri úton alig ha lakik jól soká az ellenség, 's ha ezen példa utánzókra akad, majd elbánunk mi a' czudarokkal.“

Igy ir a' tábornok. — Példájának kell utánzásra találni. — A' status mindenkinek kárát megtéríti azonnal, mellyet a' haza védelme végett szenvedett. — Keljenek fel a' népnek milliói! takarítsanak el minden élelmet az ellenség elől, 's ha mi keveset el nem takaríthatnának, gyujtsák fel! égenség össze! hadd veszzen el éhen, ki hazánk szent földjét zsarnok lábával megfertőzteti, és ha lefekszik pihenni, gyujtsa fejére a' nép az alvóhelyet.

Hadd veszzen, éhség, fagy, láng és fegyver által.

És el fog veszni, ha a' nép felkel. — Fel! fel! a' népnek millióival!

Pest, december 20-án 1848.

A' honvédelmi bizottmány rendeletéből. (Jövő.)

—*.* Pabrendornál a' mieink fényes győzelmet vítak ki, az ellenséget az ellenség földjén három orányi távolságra üldözték, az egész föld el van borítva ausztriai holtakkal. 1800 foglyunk is van.

—*.* Nagy-Szombathnál a' mi embereink 1700-an, a' nádosi dandárnak Guyon nevű ezredese, P u s z t e l n i k tábornagi karórnagya és Mak tüzérségi őrnagy alatt az ellenséget szuronyszegezve öt egész óráig tarták fel. — Csaknem fele esett el, a' többiek keresztül vágták magukat.

Ernst zászlóalljának zászlós százada ott fekszik zászlaja mellett, melly csak századának utolsó emberével vétethetett el. (P. Ztg.)

—*.* Perczel tábornagy 8000 fegyveresből álló seregével Görgeivel Győr alatt egyesült, 's néhány napok mulva egy döntő ütközetnek nézünk elibe. Hol két illy győzelemhez szokott vezér egyesülve működik, ott a' kimenetel kétes nem lehet.

—*.* Kassa 40,000 ftot fizetett Schlicknek; — de bezzeg volt is értte illuminatio! (Jövő.)

—*.* Kassából, dec. 15-ről írják a' K. H.-nak, hogy Schlick az ujonczsedést ott is megkezdé, és mintegy 150 ember kiemeltetett már.

—*.* Kisnyiresről, dec. 15-ről esti 7 órakor. Bem tábornok következő tudósítást küldött: Seregeink csupa oláhok közt vannak. Szomorító pusztításokat látni, mit a' Dézsről futamodók és Urbán csordái véghezvittek.

Leghitelesebb tudósítások szerint Dézsig semmi ellenséges sereg nem tartózkodik, 's Dézsen is csak 700 ember van álguk nélkül. Az egész ellenséges sereg Csucsá felé ment, 's Urbán hírszerint Bánfi-Hunyadon van.

Az oláhok a falukból seregeink elöl megfuttak, de a szelid bánásmód, mit a tábornok megkísértend, bizonyosan vissza fogja őket téríteni. Seregeink mindent készpénzzel fizetnek, 's ezen nagyon csodálkoznak, mert Urbán, az ő barátjuk, sohasem fizetett semmit.

A kisnyiresi posztó elég jó, seregeink sáncokkal fogják megerősíteni. (P. Hirl.)

—*.* Folyó hó 13-án a péterváradit Karloviczról jött ellenség Mariaschee-nél megrohanta. A csata déli 11 órától fogva délutáni 5-ig tartott. A mieink lettek a győztesek. Bukovicz az ellenséges hely felgyújtott. Részünkről a veszteség igen csekély. (Ung.)

—*.* Tomasováczi újabb megrohanás következtében seregeink által dec. 15-én elfoglaltatott, 's ezek győzelmesen egész Pancsováig nyomultak. Veszteségünk kevés, kivált azt szemügyelve, hogy Pancsova elfoglalása által a szerblázadás erején igen tetemes seb ejtetik, 's az alvidék teljes tisztázásának órája közelebb jó teljesüléséhez. (Jövő.)

—*.* A resiczi vasművet f. hó 16-án Déda császári kapitány és két század oláh végvidéki 's néhány ezernyi oláh népfölkelés megrohaná. Ezen néhány millió értékű vasmű az álladalom sajátja, a resiczi derék nemzetőrök minden gyárművesekkel együtt, valamint az oraviczi nemzetőrök a haza köszönetére magukat érdemesíték, miután ők hőszívéleg egyesülvén, tervöket meghiusíták, azokat visszaverek, és elszéleszték, 's az által nemcsak az álladalom tulajdonát, hanem saját életmódjukat is biztosíták. (P. Ztg.)

—*.* Kormányunk hatályosan működik. 15,000 emberből álló sereg Pest tadjára összehuzattatik, a nélkül, hogy a különféle kisebb hadi csapatok az által meggyengítettének. Pesten és a környéken Guerilla-karok alakítatnak több ezerekből. Görgei armádiája, melly az ellenséget olly sokáig féken tartja, naponként szaporítottatik.

—*.* Dömsöd helység honszeretetének fényes jelét adta, midőn f. hó 15-én 828 fontnyi nagy toronyharangukat ágyuöntési használatra a honv. bizottmánynak átadá. A lelkesült helység kikötötte magának, hogy az ágyu „Dömsöd“ nevet viselje. (W. Ung.)

—*.* Pestváros is elhatározta a 21. dec. ülésben, hogy nagyobb harangjait átadja az országnak álgyu öntésére. És erre a szerzetes rendek 's külön hitfelekezetek is fel fognak szolittatni. (P. Hirl.)

—*.* Dec. 20-án Görgei tábornagytól Komáromból e rendelt feketesárga tüzérségi század fegyvertelenül Budára vitetett, hol rendeltetésök tudtukra adatik. A mint halljuk, Nagy-Körösre küldetnek, hol az ott lakó igazi magyar néptörzsök között felosztatni fognak.

—*.* Halljuk! Halljuk! 1848-ik évben, az egyenlőség és testvériség évében, Szegeden december hó 15-én rendkívüli gyűlés tartatott, mellyben M. fő kormányzó orvos más orvos ellen panaszt

tett, hogy az altisztekkel nyilvánosan ebédelni me-résztelt. A gyűlés végzése volt: hogy az egy orvos tekintélyével meg nem fér, sőt a rend és fegyelem bomlását vonja maga után, mire nézve azon orvos ünnepélyesen és szigoruan felszólítandó, hogy az altisztekkel összejöveteltől magát megtartóztassa, mit ha nem tenne, kénytelen lesz az ezredbeli orvosi kar olyan egyénnek, ki az egész kar becsületét kockáztatja. eltávolításáról gondoskodni. Ezen uraknak a becsületről különös fogalmuk van.

—*.* A honvédelmi bizottmány elnökétől aláirt rendelet következtében, Rózsa Sándor, ki az álladalomtól nyert közbocsánata után magát bátran és vitézül viselte, és miután az ellene felhozott vád is, mintha Lagerdorfnál kihágásokra vetemedett volna, alaptalannak találtatott, ezennel a közvélemény és társasági élet előtt nyilvánítottik, hogy neki közbocsánata adatik. (W. Ung.)

—*.* A pesti béber község a városhoz két tárgyban folyamodott. Tisztujtása megtarthatásáért — és a koscher-díj rendezéseért.

Ez azon indítványra nyújtott alkalmat, hogy illy középkori, szolgálai intézetek töröltessenek el.

Ezen javaslat szép rokonszenvre talált és elhatároztatott: a zsidó község 's így külön köz-igazgatása eltöröltetik, és beleolvastatik Pestváros községébe. — Hasonlóan eltöröltetik a koscherdíj is. És az ide vonatkozó viszonyok kiegyenlítésére választmány küldetik ki.

—*.* Gr. Viczay mintegy 60 vadászfegyvert adott az álladalom részére, mellyeket Lukács Sándor, győrvárosi kormánybiztos átvett, 's haladék nélkül intézkedett vadász-csapat alakítása iránt.

—*.* A nagyváradit város pészétjének diák körirata magyarra: „Nagyvárad város pészétje“ september 2-án fordítottatott át. (P. Ztg.)

—*.* Bécs. Az ostorok, mellyeket Windischgrätz hg. bécs bevétele után kívánt, tegnap ismét szabadon bocsáttattak. (W. Ung.)

—*.* A mint beszélük, három hatalmasság van azon, hogy a pápát náluk leendő tartózkodásra rávegyék. E három hatalmasság: osztrák-, angol- és francziaország. (Ung.)

—*.* A „Patrie“ dec. 6-ról ezeket foglalja: Mi azt jelenték, hogy Károly Albert király halála fölötti hír hivatalos tudósítások által be nem bizonyodott. Ma egész bizonyossággal jelenthetjük, hogy a szardiniai királyt méreggel megétették, de szerencsére nem lett áldozatja e gonosz kísérletnek. Az orvosok ugy nyilatkoztak, hogy a beteg életeért ugyan jót állnak, de szerencsétlenségre attól tarthatni, hogy a mérge hatása által egészsége szüntelen meg lesz támadva.

—*.* Legújabb. Egy berlini alkubázi tudósítás következtében a Wiener Zeitung Abend nevű mellékletében dec. 16-án Cavaignac párizsban meggyilkoltatott, minek következtében a papiros ára tetemesen leszállott. (P.Z.)